

**INFORMATĪVĀ SANĀKSME PAR
DABAS LIEGUMA “VISKŪŽU SALA” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA
IZSTRĀDES UZSĀKŠANU**

protokols Nr. 1
Usmas pagasta padome

09. 06. 2004.

Sēdē piedalās: Laura Nosova, Gundega Freimane, Sandra Backāne, Aija Ārgale,
Lauris Ķemlers, Dace Sāmīte, Edvīns Betmanis, Edgars Bernis, Egils Grieze,
Benita Indriksone
Sēdi atklāj D. Sāmīte pulksten 10⁰⁰
Sēdi vada: D. Sāmīte
Protokolē: S. Backāne

 Ziņo Dace Sāmīte – Informācija par dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu un darba gaitu, kā arī sniedz īsu apskatu par lieguma izveidošanas vēsturi un būtiskākajam dabas aizsardzības vērtībām tajā. Lai varētu apzināt īpašnieku vēlmes par saimniecisko darbību lieguma teritorijā, tad līdz šā gada 1. jūlijam tiek gaidīti priekšlikumi, kurus var iesniegt Usmas mežniecība, Usmas pagastā, vai personīgi Sandrai Backānei un Dacei Sāmītei.

 Informē Laura Nosova – Informācija par dabas aizsardzības plāna izstrādes vispārējo kārtību un tā nepieciešamību, veicot apsaimniekošanas pasākumus liegumā.

 Sanāksmē tika nolemts, ka:

1. privātīpašnieku intereses uzraudzības grupas sanāksmēs pārstāvēs saimniecības “Pārupji” īpašnieks Edvīns Betmanis;
2. pirmā uzraudzības grupas sanāksme notiks šā gada 21. jūlijā pulkst. 15⁰⁰

Sēdi slēdz: pulksten 12⁰⁰.

Sēdes vadītāja:

D. Sāmīte

Sēdes protokoliste:

S. Backāne

**DABAS LIEGUMA “VISKŪŽU SALA” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA
IZSTRĀDES UZRAUDZĪBAS GRUPAS I SANĀKSME**

protokols Nr. 2
Usmas pagasta padome

21. 07. 2004.

Sēdē piedalās: Laura Nosova, Jānis Reihmanis, Sandra Backāne, Andris Veigulis,
Gendrihs Šķesters, Dace Sāmīte, Edvīns Betmanis, Lienīte Feldmane, Ineta Ābele
Sēdi atklāj D. Sāmīte pulksten 15⁰⁰

Sēdi vada: D. Sāmīte

Protokolē: S. Backāne

Darba kārtībā: Informācija par dabas lieguma “Viskūžu sala” dabas aizsardzības plāna
izstrādes gaitu.

 Ziņo Dace Sāmīte – Informācija par dabas aizsardzības plāna
 izstrādes darba gaitu – salu apmeklējuši dažādu nozaru eksperti,
 un devuši savu slēdzienu par nepieciešamajiem dabas
 aizsardzības pasākumiem liegumā, patreiz vēl nav saņemta
 atbilde no Ornitoloģijas institūta, un tādēļ nav iespējams plānot
 salas apsaimniekošanas pasākumus.

 Sēde dalībnieki apmeklē dabas liegumu “Viskūžu sala”.

Sēdi slēdz: pulksten 18⁰⁰.

Sēdes vadītāja:

D. Sāmīte

Sēdes protokoliste:

S. Backāne

**DABAS LIEGUMA “VISKŪŽU SALA” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA
IZSTRĀDES UZRAUDZĪBAS GRUPAS II SANĀKSME**

protokols Nr. 3
Usmas pagasta padome

22. 09. 2004.

Sēdē piedalās: Laura Nosova, Jānis Reihmanis, Sandra Backāne, Andris Veigulis,
Aija Ārgale, Dace Sāmīte, Edvīns Betmanis, Lienīte Feldmane, Lauris Ķemlers,
Egils Grieze, Arnis Indriksons

Sēdi atklāj D. Sāmīte pulksten 15⁰⁰

Sēdi vada: D. Sāmīte

Protokolē: S. Backāne

Darba kārtībā: Dabas lieguma “Viskūžu sala” dabas aizsardzības plāna apspriešana.

1. Dabas aizsardzības plāna tekstuālās sadaļas apspriešana: būtisku iebildumu par plāna tekstuālo sadaļu nav - svītrot no plāna šaubīgo vēsturisko informāciju, iekļaut plānā ierosinājumu pievienot lieguma teritoriju Moricsalas rezervātam (LOB ieteikums);

2. Dabas lieguma “Viskūžu sala” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekta apspriešana:

- Nepieciešams atļaut uz salas medības ar dzinējiem, lai nepieciešamības gadījumā ierobežotu mežacūku izplatību;
- Aizliegt uz salas savvaļas dzīvnieku piebarošanu;
- Atļaut plaut pļavas biežāk kā vienu reizi gadā;
- Papildināt – regulējamā režīma zonu atļauts apmeklēt zinātnisko pētījumu veikšanai;
- Papildināt - individuālā apbūve pieļaujama tikai uz veco dzīvojamo māju pamatiem (LOB ierosinājums) un izslēgt nemeža zemju transformācijas iespēju– izsauc daudz privātīpašnieku pretenzijas un nolemts pieprasīt no LOB šā punkta rakstisku izskaidrojumu;
- Papildināt – dabas lieguma zonā katrā privātīpašumā pieļaujama ugunsgrūdu vietu ierīkošana un telšu būvēšana saskaņojot ar īpašnieku, bet ne vairāk kā 10 cilvēkiem.

Tā kā saimniecības “Āboliņi” īpašnieks Edgars Bernis nevarēja ierasties uz šo sanāksmi, tad par tās norisi viņu informēs telefoniski Dace Sāmīte. Ja rodas papildus jautājumi vai priekšlikumi par dabas aizsardzības plānu, tad lūdzam tos iesniegt divu nedēļu laikā.

Sēdi slēdz: pulksten 17⁰⁰.

Sēdes vadītāja:

D. Sāmīte

Sēdes protokoliste:

S. Backāne

Viskūžu salā 2000. – 2004. gadā konstatētās putnu sugas

Suga latviski	Suga latīniski	Klātbūtnes statuss	Īpaši aizsargājamās sugas ¹	LSG	ES Putnu direktīva ²
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Cekuldūkuris	<i>Podiceps cristatus</i>	L			
Jūraskrauklis	<i>Phalacrocorax carbo</i>	N			
Lielais dumpis	<i>Botaurus stellata</i>	L	*	3	*
Zivju gārnis	<i>Ardea cinerea</i>	N			
Melnais stārķis	<i>Ciconia nigra</i>	(L)	*	3	*
Baltais stārķis	<i>Ciconia ciconia</i>	N	*		*
Paugurknābja gulbis	<i>Cygnus olor</i>	(L)			
Ziemeļu gulbis	<i>Cygnus Cygnus</i>	N	*	3	*
Krīklis	<i>Anas crecca</i>	(L)			
Meža pīle	<i>Anas platyrhynchos</i>	(L)			
Prīkšķe	<i>Anas querquedula</i>	(L)			
Cekulpīle	<i>Aythya fuligula</i>	N			
Gaigala	<i>Bucephala clangula</i>	L			
Mazā gaura	<i>Mergus albellus</i>	N			*
Lielā gaura	<i>Mergus merganser</i>	L	*	2	
Ķīķis	<i>Pernis apivorus</i>	(L)	*		*
Jūras ērglis	<i>Haliaeetus albicilla</i>	L	*	1	*
Niedru lija	<i>Circus aeruginosus</i>	(L)	*		*
Zvirbulvanags	<i>Accipiter nisus</i>	N			
Peļu klijāns	<i>Buteo buteo</i>	(L)			
Zivjērglis	<i>Pandion haliaetus</i>	L	*	3	*
Bezdelīgu piekūns	<i>Falco subbuteo</i>	(L)			*
Mežirbe	<i>Bonasa bonasia</i>	L	*		*
Laucis	<i>Ulica atra</i>	(L)			
Dzērve	<i>Grus grus</i>	L	*	3	*
Ķīvīte	<i>Vanellus vanellus</i>	(L)			
Sloka	<i>Scolopax rusticola</i>	(L)			
Upes tilbīte	<i>Actitis hypoleucos</i>				
Lielais ķīris	<i>Larus ridibundus</i>	N	*		
Kajaks	<i>Larus canus</i>	L			
Lauku balodis	<i>Columba palumbus</i>	L			
Dzeguze	<i>Cuculus canorus</i>	L			
Ūpis	<i>Bubo bubo</i>	L	*	1	*
Apodziņš	<i>Glaucidium passerinum</i>	L	*	4	*
Meža pūce	<i>Strix aluco</i>	(L)			
Tītiņš	<i>Jynx torquilla</i>	(L)	*		
Pelēkā dzilna	<i>Picus canus</i>	L	*		
Melnā dzilna	<i>Dryocopus martius</i>	L	*		*
Dižraibais dzenis	<i>Dendrocopus major</i>	L			
Lauku cīrulis	<i>Alauda arvensis</i>	(L)			
Mājas čurkste	<i>Delichon urbica</i>	(L)			
Koku čipste	<i>Anthus trivialis</i>	(L)			
Baltā cielava	<i>Motacilla alba</i>	(L)			
Paceplītis	<i>Troglodytes troglodytes</i>	(L)			
Peļkājīte	<i>Prunella modularis</i>	L			
Sarkanrīklīte	<i>Erithacus rubecula</i>	(L)			
Lakstīgala	<i>Luscinia luscinia</i>	(L)			
Lukstu čakstīte	<i>Saxicola rubetra</i>	(L)			

10. pielikuma turpinājums

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Melnais mežastrazds	<i>Turdus merula</i>	(L)			
Pelēkais strazds	<i>Turdus pilaris</i>	(L)			
Dziedātājstrazds	<i>Turdus philomelos</i>	L			
Plukšķis	<i>Turdus iliacus</i>	(L)			
Sila strazds	<i>Turdus viscivorus</i>	(L)			
Sevi ķauķis	<i>Locustella luscinioides</i>	(L)	*	3	
Upes ķauķis	<i>Locustella luviatilis</i>	(L)			
Ceru ķauķis	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	(L)			
Ezera ķauķis	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	(L)			
Niedru strazds	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	(L)			
Iedzeltenais ķauķis	<i>Hippolais icterina</i>	(L)			
Gaišais ķauķis	<i>Sylvia curruca</i>	(L)			
Brūnspārnu ķauķis	<i>Sylvia communis</i>	(L)			
Dārza ķauķis	<i>Sylvia borin</i>	(L)			
Melngalvas ķauķis	<i>Sylvia atricapilla</i>	(L)			
Zaļais ķauķītis	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	(L)			
Svirlītis	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	(L)			
Čuņčiņš	<i>Phylloscopus collybita</i>	(L)			
Vītītis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	(L)			
Zeltgalvītis	<i>Regulus regulus</i>	(L)			
Pelēkais mušķērājs	<i>Muscicapa striata</i>	L			
Mazais mušķērājs	<i>Ficedula parva</i>	L	*		*
Melnais mušķērājs	<i>Ficedula hypoleuca</i>	(L)			
Purva zīlīte	<i>Parus palustris</i>	L			
Pelēkā zīlīte	<i>Parus montanus</i>	(L)			
Cekulzīlīte	<i>Parus cristatus</i>	(L)			
Meža zīlīte	<i>Parus ater</i>	(L)			
Zilzīlīte	<i>Parus caeruleus</i>	(L)			
Lielā zīlīte	<i>Parus major</i>	L			
Dzilnītis	<i>Sitta europaea</i>	(L)			
Mizložņa	<i>Certhia familiaris</i>	(L)			
Vāloze	<i>Oriolus oriolus</i>	(L)			
Brūnā čakste	<i>Lanius collurio</i>	L	*		*
Sīlis	<i>Garrulus glandarius</i>	(L)			
Žagata	<i>Pica pica</i>	(L)			
Pelēkā vārna	<i>Corvus corne cornix</i>	(L)			
Krauklis	<i>Corvus corax</i>	(L)			
Mājas strazds	<i>Sturnus vulgaris</i>	(L)			
Žubīte	<i>Fringilla coelebs</i>	(L)			
Dadzītis	<i>Carduelis carduelis</i>	(L)			
Ķivulis	<i>Carduelis spinus</i>	(L)			
Mazais svilpis	<i>Carpodacus erythrinus</i>	(L)			
Svilpis	<i>Phyrula phyrula</i>	(L)			
Dzeltenā stērste	<i>Emberiza citrinella</i>	(L)			
Niedru stērste	<i>Emberiza schoeniclus</i>	(L)			

Apzīmējumi:

LSG Latvijas Sarkanā grāmata

¹ LR MK 14.11.2000. noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (grozījumi 27.07.2004. Nr. 627)

² Eiropas Savienības Putnu direktīva (Council Directive 79/409/EEC)

L – ligzdo; (L) – ligzdošana iespējama; N - neligzdo

Tabulas izveidošanai izmantoti LU Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas un Latvijas Ornitoloģijas biedrības dati.

Dabas liegumā “Viskūžu sala” konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Suga latīniski	Suga latviski	ES direktīvās minētās sugas ¹	Īpaši aizsargājama suga ²	Sugai jāveido mikroliegums ³
Zīdītāji				
<i>Canis lupus</i>	Vilks (caurstaigājot)		**	
Putni				
<i>Botaurus stellaris</i>	lielais dumpis (ligzdo)	*	*	*
<i>Ciconia nigra</i>	melnais stārķis	*	*	*
<i>Ciconia ciconia</i>	baltais stārķis	*	*	
<i>Cygnus cygnus</i>	ziemeļu gulbis	*	*	*
<i>Mergus merganser</i>	lielā gaura		*	*
<i>Pernis apivorus</i>	ķīķis	*	*	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	jūras ērglis (ligzdo)	*	*	*
<i>Circus aeruginosus</i>	niedru lija	*	*	
<i>Pandion haliaetus</i>	zivjērglis (ligzdo)	*	*	*
<i>Bonasia bonasia</i>	mežirbe (ligzdo)	*	**	
<i>Grus grus</i>	dzērve (ligzdo)	*	*	
<i>Larus ridibundus</i>	lielais ķīris		*	*
<i>Bubo bubo</i>	ūpis (ligzdo)	*	*	*
<i>Glaucidium passerinum</i>	apodziņš (ligzdo)	*	*	*
<i>Jynx torquilla</i>	tītiņš		*	
<i>Picus canus</i>	pelēkā dzilna (ligzdo)	*	*	
<i>Dryocopus martius</i>	melnā dzilna (ligzdo)	*	*	
<i>Locustella luscinioides</i>	Seivi ķauķis		*	
<i>Ficedula parva</i>	mazais mušķērājs (ligzdo)	*	*	
<i>Lanius collurio</i>	brūnā čakste	*	*	
Paparžaugi un sēkļaugi				
<i>Carex paupercula</i> Michx.	palu grīslis		*	*
<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó	Fuksa dzegužpirstīte		*	
<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó	stāvlapu dzegužpirstīte		*	
<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó	plankumainā dzegužpirstīte		*	
<i>Dactylorhiza russowii</i> (Klinge) Holub	Rusova dzegužpirstīte		*	*
<i>Listera cordata</i> (L.) R.Br	sirdsveida divlape		*	
<i>Lycopodium annotinum</i> L.	gada staipekknis		**	
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.	smaržīgā naktsvijole		*	
Sūnas				
<i>Hamatocaulis vernicosus</i> (Mitt.) Hedenäs	spīdīgā āķīte	*	*	
<i>Meesia longiseta</i> Hedw.	garsetas mēzija	*	*	
<i>Paludella squarrosa</i> (Hedw.) Brid.	spurainā dzīparene		*	

¹ Eiropas Savienības Putnu direktīva un Biotopu direktīva² LR MK 14.11.2000. noteikumi Nr.396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (grozījumi 27.07.2004. Nr. 627)³ LR MK 30.01.2001. noteikumi Nr.45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

** ierobežoti izmantojamā īpaši aizsargājamā suga

Sabiedriska organizācija
Latvijas Ornitoloģijas biedrība
reģ. nr. 40008002230
Rīgā. Kalnciema iela 27-18

Rīgā, 2004. gada 13. oktobrī
2004/37

Dacei Sāmītei
SIA "AIS"
Dabas aizsardzības plāna "Viskūžu sala"
projekta vadītājai

Pamatojums

par individuālās apbūves nevēlamību dabas liegumā "Viskūžu sala"

Zinot, ka dabas liegumam "Viskūžu sala" tiek izstrādāts teritorijas dabas aizsardzības un izmantošanas plāns un tā ietvaros arī individuālo noteikumu projekts, vēršam jūsu uzmanību uz to, ka šobrīd noteikumu projektā ir 12. punkts, kas nosaka, ka:

"Dabas lieguma zonā pieļaujama individuālā apbūve un nemeža zemju transformācija pēc pozitīva nozaru eksperta, kurš tiesīgs sniegt atzinumus par mikroliegumu izveidošanu, rakstiska slēdziena"

Tātad pieaicinātais nozaru eksperts būs tas, kas dos vai nedos akceptu nemeža zemju transformācijai. Loģiski ir secināt, ka šāda punkta redakcija ir tādēļ, ka ir paredzēts no nozaru eksperta laika gaitā šādu akceptu iegūt.

Tas, ka šāds punkts individuālo noteikumu projektā vispār ir ielikts, ir krasā pretstatā ar plāna projektā izvirzīto mērķi - "saglabāt dzīvotspējīgas īpaši aizsargājamo sugu atradnes, nodrošinot to eksistencei nepieciešamos apstākļus".

Lai to īstenotu, plānā ir izvirzīti uzdevumi, kas paredz "saglabāt biotopus, kuri nepieciešami reto un īpaši aizsargājamo sugu eksistencei ... veicināt reto un īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanu ... kā arī samazināt pašreizējo antropogēno slodzi" (citāti no teksta) Ar antropogēno slodzi acīmredzot domāti makšķernieki, tūristi, kas apmeklē salu īslaicīgi - padzīvo uz tās kādu laiku un aizbrauc.

Tas, ka plāna autori ir šādu mērķi izvirzījuši, ir visai apsveicams, jo vairākas no retajām aizsargājamajām putnu sugām, kas uz salas ligzdo, ir to īpaši aizsargājamo putnu sugu sarakstā, ap kuru ligzdām jāveido mikroliegumi - **zivjērglis, jūras ērglis, ūpis** (ligzdo uz zemes). Divas pēdējās ir nometnieki (visu gadu uzturas ligzdošanas iecirknī vai tā tiešā tuvumā).

Var apgalvot, ka tieši tādēļ, ka sala ir tik mazapdzīvota (ziemā neapdzīvota), uz tās dzīvo abas ērgļu sugas un ūpis, kas ir traucējumu jūtīgas putnu sugas, sevišķi

ligzdošanas laikā. Ne velti pašreiz spēkā esošā likumdošana atļauj šīm sugām kopā izveidot tik lielus mikroliegumus (ar buferzonām), kas pat pārsniedz salas platību.

Lielā mērā tieši tādēļ teritorija iekļauta *Natura 2000* teritoriju tīklā (kods LV0529100), kas veidots, pamatojoties uz Eiropas Padomes direktīvu 92/43/EEC "Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību", ar mērķi nodrošināt dabisko biotopu saglabāšanu un aizsardzību.

Bez tam liegumā atrodas Eiropas Savienības Biotopu direktīvas (Council Directive 92/43/EEC) 1. pielikumā minētie biotopi (Kabucis, 2000) un 2. pielikumā minētā sūnu suga, kā arī Eiropas Savienības Putnu direktīvā (Council Directive 79/409/EEC) minētās putnu sugas.

Viskūžu sala iekļauta arī Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā sarakstā (LV074 "Moricsala un Viskūžu sala").

Kā norādīts plāna vēsturiskajā apskata daļā, - "pagājušajā gadsimtā Viskūžu salā atradušās divas saimniecības, kuru īpašnieki, lai nodrošinātu iztiku, nodarbojušies ar zvejniecību un mājlopu turēšanu. Līdz neselai pagātnei bija saglabāties zemnieka - Usmas ezera zvejnieka sētas ēku komplekss (19.gs. beigas, 20.gs. sākums), bet 20.gs. beigās ugunsgrēka laikā ēku komplekss gājis zudumā", citviet - "uz salas atrodas viena dzīvojamā māja un vairāki ēku pamati ... patreiz sala nav apdzīvota, vienīgi vasaras sezonā saimniecībā "Pārupji" dzīvo atpūtnieki".

Tādēļ individuālo noteikumu projektā iekļautais **12.** punkts, ir krasā pretrunā ar izvirzīto mērķi - "samazināt pašreizējo antropogēno slodzi" (sk. iepriekš).

Ļoti riskanta ir pat nedaudzo veco ēku atjaunošana un apdzīvošana, kas var būt ar negatīvu ietekmi uz minēto sugu sekmīgu ligzdošanu, nemaz nerunājot par individuālo apbūvi, kas izvērsīsies, ja tiks atļauta nemeža zemju transformācija. Kā plāna projektā redzams, viena no vecajām saimniecībām jau īsi pirms dabas lieguma apstiprināšanas, ir sadalīta un ieguvusi virkni jaunu īpašnieku.

Tādēļ, lai nodrošinātu dabas lieguma "Viskūžu sala" ilgtspējīgu attīstību, saglabātu un nodrošinātu reto un īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanu, iesakām **neparedzēt zemes transformācijas iespējas**

Diemžēl sala nav tik liela, lai uz tās sekmīgi sadzīvotu individuālā apbūve un minētās īpaši aizsargājamās putnu sugas.

Ar cieņu,

Santa Golde
LOB direktore

Petriņš 6542577